

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 2 och 8 § lagen om handikappbidrag och av folkpensionslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om handikappbidrag och folkpensionslagen ändras så att personer som insjuknat i celiaki för extra kostnader som deras diet förorsakar skall få 21 euro i månaden i ersättning via systemet med handikappbidrag och vårdbidrag för pensionstagare. Förslaget hänförs till budgetpropositionen för 2002. Lagarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2002.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget och bedömning av det

Celiaki är en sjukdom där det gluten som finns i vete, råg och korn förorsakar en kronisk inflammation i tunntarmens slemhinna. Inflammationen överförs via kroppens immunsystem. När sjukdomen framskrider förstörs tarmluddet och detta leder till att upptagningen av näringsämnen, spårämnen och vitaminer störs, vilket i sin tur leder till olika symptom och tillstånd immunbristsjukdomar. Olika immunologiska laboratorieundersökningar har utvecklats för diagnostisering av celiaki, men för att kunna ställa en säker diagnos är det nödvändigt att ta ett prov från tunntarmen och undersöka om tarmluddet har skadats. Hudceliaki, det vill säga dermatitis herpetiformis är en hudsjukdom som förorsakar klåda och blåsor och vars uppkomst beror på glutenet. I ungefär 75 % av fallen har patienten samma skada på tarmen som vid annan celiaki. Dermatitis herpetiformis fastställs genom att ett prov av huden tas.

På grund av specialdieten kostar maten för personer med celiaki mer än normalt. Enligt en undersökning som Konsumentverket gjorde 1998 är kostnaderna för en glutenfri diet 47-58 euro (280 - 345 mk) högre i månaden, alltså ungefär 500 - 700 euro (3 300 - 4 100 mk) högre per år. Riksdagens social- och hälsovårdsutskott förutsatte i sitt utlåtande (11/2000 rd) att personer med celiaki skall kunna få ersättning för merkostnader på grund av specialkost inom ramen för handikappbidraget och vårdbidraget för pensionstagare.

En person med celiaki kan enligt den nuvarande lagstiftningen inte få ersättning i form av handikappbidrag eller vårdbidrag för pensionstagare. För barn under 16 år betalas vårdbidrag för barn med anledning av den ekonomiska börda samt den övriga ansträngning som sjukdomen förorsakar. Personer som lider av celiaki har på basis av lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987) kunnat få ersättning för kostnader som förorsakas av specialdieten. Ersättningen utbetalas efter att behovsprövning har skett.

Vårdbidrag för pensionstagare och

handikappbidrag förutsätter att en persons funktionsförmåga på grund av sjukdom eller skada kan bedömas vara nedsatt oavbrutet åtminstone ett år. En person som lider av celiaki kan inte anses ha nedsatt funktionsförmåga på grund av sjukdom på det sätt som föreskrivs i lagen om handikappbidrag (124/1988) och 30 a § folkpensionslagen (347/1996).

Vårdbidrag för pensionstagare och handikappbidrag utgår också då kostnader har uppstått på grund av sjukdom i de fall kostnaderna uppgår till åtminstone den stödnivå som betalas ut per månad. På basis av nuvarande lagstiftning kan handikappbidrag inte betalas ut till personer som lider av celiaki eftersom celiaki inte förorsakar så mycket extra kostnader som förutsätts för beviljande av det lägsta handikappbidraget.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Eftersom celiaki inte leder till en sådan nedsättning av funktionsförmågan som krävs för att handikappbidrag och vårdbidrag för pensionstagare skall kunna beviljas och eftersom de extra kostnader som sjukdomen förorsakar inte berättigar till handikappbidrag, förutsätter en utbetalning av stöd till personer med celiaki att särskilda bestämmelser fogas till lagen om handikappbidrag och folkpensionslagen. En ersättning av kostnaderna för en glutenfri diet kräver en noggrann diagnos av sjukdomen genom att det till exempel genom biopsi av tunntarmen har konstaterats att tarmluddet är skadat.

Ersättningen av kostnaderna föreslås bli genomförd genom att månatlig ersättning via handikappbidraget och vårdbidraget utgår för en del av de extra kostnader som den glutenfria dieten förorsakar. Ersättningsbeloppet uppgår till 21 euro (125 mk) i månaden. Beloppet är jämförbart med de kostnader för medicinska näringspreparat som ersätts via sjukförsäkringen.

Eftersom handikappbidraget och vårdbidraget, vilka beviljas på basis av nedsättning av funktionsförmågan och behov

av hjälp, inte ersätter de kostnader som förorsakas av celiaki, är det ändamålsenligt att en person på samma gång som det stöd som beviljats på ovanstående grunder kan få ersättning via handikappbidrag eller vårdbidrag för specialdietkostnader som förorsakas av celiaki. På denna grund erlagt vårdbidrag ställs inte i relation till hur lång tid en person har bott i Finland.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Det finns uppskattningsvis ungefär 13 000 personer som lider av celiaki och av dessa är ungefär 1 000 under 16 år och får vårdbidrag för barn. Antalet personer som inte får någon ersättning uppgår således till 12 000. De föreslagna ändringarna medför en årlig ökning på sammanlagt ca 3 miljoner euro (18 milj. mk) i fråga om utgifterna för handikappbidrag och vårdbidrag för pensionstagare. Under 2002 är ökningen

755 000 euro (4,5 milj. mk).

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

De föreslagna ändringarna innebär i någon mån mera arbete för Folkpensionsanstalten.

4. Beredningen av propositionen

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Samtidigt med denna proposition behandlas i riksdagen regeringens proposition om främjande av sysselsättningen av handikappade och funktionshämnade personer. I propositionen ingår ett förslag till ändring av 2 § lagen om handikappbidrag och 77 § folkpensionslagen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om handikappbidrag

2 §. Ett nytt 3 mom. föreslås bli fogat till paragrafen, enligt vilket ersättning för kostnader som specialdiet ger upphov till skall utgå till personer som på grund av sjukdom inte kan äta produkter som innehåller gluten. I paragrafen föreslås att en ersättning på 21 euro i månaden i handikappbidrag skall betalas för de dietkostnader som sjukdomen förorsakar. De ersättningar som betalas ut via handikappförmånerna täcker endast en del av de kostnader som sjukdomen förorsakar. Således vore man tvungen att själv betala en viss del av kostnaderna.

8 §. Det handikappbidrag som betalas för kostnader som specialdiet förorsakar justeras inte årligen enligt FP-indexet. Prisutvecklingen för enskilda produkter kan inte förutsägas med säkerhet.

1.2. Folkpensionslagen

30 a §. Ett nytt 3 mom. föreslås bli fogat till paragrafen, enligt vilket ersättning för de kostnader som specialdiet ger upphov till skall utgå till personer som på grund av sjukdom inte kan äta produkter som innehåller gluten. I paragrafen föreslås att en ersättning på 21 euro i månaden i vårdbidrag skall betalas för de kostnader som sjukdomen förorsakar. Vårdbidraget för pensionstagare täcker endast en del av de kostnader som sjukdomen förorsakar. Således vore man tvungen att själv betala en del av kostnaderna.

30 b §. Eftersom vårdbidraget i det föreslagna 3 mom. i 30 a § skall ersätta kostnaderna för en celiakidrabbad persons diet, är det inte ändamålsenligt att ställa det i relation till hur lång tid en person har bott i Finland. Det föreslås därför att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen.

77 §. Det vårdbidrag som betalas för kostnader som specialdiet förorsakar justeras

inte årligen enligt FP-indexet. Prisutvecklingen för enskilda produkter kan inte förutsägas med säkerhet.

budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2002.

2. Ikraftträdande

Propositionen hänför sig till

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag

om ändring av 2 och 8 § lagen om handikappbidrag

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 5 februari 1988 om handikappbidrag (124/1988) 8 §, sådan den lyder i lag 729/2001, samt

fogas till 2 §, sådan den lyder i lag 838/1998 och i nämnda lag 729/2001, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

2 §

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. betalas till en person som genom en korrekt diagnostiserad tarmsjukdom är absolut tvungen att använda glutenfria produkter 21 euro i månaden i handikappbidrag för de kostnader för dieten som sjukdomen ger upphov till.

8 §

Om inte något annat bestäms i denna lag, iakttas dessutom i tillämpliga delar 1 d, 35–39, 39 b, 40, 42, 43 och 44 §, 45 § 1 och 4 mom., 46, 67, 69 och 75 §, 79 § 1 och 4 mom. samt 80–83, 84–86, 88 och 88 a § folkpensionslagen samt lagen om folkpensionsindex (456/2001), i fråga om den sistnämnda lagen dock inte det belopp som nämns i 2 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2002.

2.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 77 § 1 mom., sådan den lyder i lag 724/2001, och

fogas till 30 a §, sådan den lyder i lagarna 979/1996, 837/1998 och nämnda lag 724/2001,

ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3—7 mom. blir 4—8 mom.,

samt till 30 b §, sådan den lyder i de nämnda lagarna 979/1996 och 724/2001, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

30 a §

mom.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. betalas till en person som genom en korrekt diagnostiserad tarmsjukdom är absolut tvungen att använda glutenfria produkter 21 euro i månaden i vårdbidrag för pensionstagare för de kostnader för dieten som sjukdomen ger upphov till.

77 §

De förmåner som föreskrivs i denna lag och grunderna för fastställande av dem binds vid förändringar i prisnivån på det sätt som bestäms i lagen om folkpensionsindex (456/2001), med undantag för det belopp som nämns i denna lag i 30 a § 3 mom.

30 b §

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. gäller inte det vårdbidrag som avses i 30 a § 3

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2002.

Helsingfors den 28 september 2001

Republikens president

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

*Bilaga
Parallelltexter*

1.

Lag

om ändring av 2 och 8 § lagen om handikappbidrag

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 5 februari 1988 om handikappbidrag (124/1988) 8 §, sådan den lyder i lag 729/2001, samt fogas till 2 §, sådan den lyder i lag 838/1998 och i nämnda lag 729/2001, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. betalas till en person som genom en korrekt diagnostiserad tarmsjukdom är absolut tvungen att använda glutenfria produkter 21 euro i månaden i handikappbidrag för de kostnader för dieten som sjukdomen ger upphov till.
-----

8 §

Om inte något annat bestäms i denna lag, iakttas dessutom i tillämpliga delar 1 d, 35—39, 39 b, 40, 42, 43 och 44 §, 445 § 1 och 4 mom., 46, 67 och 69 §, 79 § 1 och 4 mom. samt 80—86, 88 och 88 a § folkpensionslagen samt lagen om folkpensionsindex (456/2001).

8 §

Om inte något annat bestäms i denna lag, iakttas dessutom i tillämpliga delar 1 d, 35—39, 39 b, 40, 42, 43 och 44 §, 45 § 1 och 4 mom., 46, 67, 69 och 75 §, 79 § 1 och 4 mom. samt 80—83, 84—86, 88 och 88 a § folkpensionslagen samt lagen om folkpensionsindex (456/2001), i fråga om den sistnämnda lagen dock inte det belopp som nämns i 2 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2002.

2.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 77 § 1 mom., sådan den lyder i lag 724/2001, och fogas till 30 a §, sådan den lyder i lagarna 979/1996, 837/1998 och nämnda lag 724/2001, ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3—7 mom. blir 4—8 mom., samt till 30 b §, sådan den lyder i de nämnda lagarna 979/1996 och 724/2001, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

30 a §

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. betalas till en person som genom en korrekt diagnostiserad tarmsjukdom är absolut tvungen att använda glutenfria produkter 21 euro i månaden i vårdbidrag för pensionstagare för de kostnader för dieten som sjukdomen ger upphov till.

---

30 b §

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. gäller inte det vårdbidrag som avses i 30 a § 3 mom.

77§

De förmåner som föreskrivs i denna lag och grunderna för fastställande av dem binds vid förändringar i prisnivån på det sätt som bestäms i lagen om folkpensionsindex (456/2001).

De belopp som anges i denna lag motsvarar det poängtal för folkpensionsindexet enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalas ut i januari 2001 beräknas.

---

77 §

De förmåner som föreskrivs i denna lag och grunderna för fastställande av dem binds vid förändringar i prisnivån på det sätt som bestäms i lagen om folkpensionsindex (456/2001), *med undantag för det belopp som nämns i denna lag i 30 a § 3 mom.*

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2002.
